

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 25.4.2016 г.
JOIN(2016) 10 final

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**СПЕЦИАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН ХОНГОНГ: ГОДИШЕН
ДОКЛАД ЗА 2015 Г.**

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

СПЕЦИАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН ХОНКОНГ: ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА 2015 Г.

Обобщение

От преминаването през 1997 г. на Хонконг към Китайската народна република (КНР) Европейският съюз (ЕС) и неговите държави членки следят отблизо политическите и икономическите събития в Специалния административен район Хонконг (САР Хонконг) съгласно принципа „една държава — две системи“. В съответствие с поетия към Европейския парламент ангажимент от 1997 г. всяка година се изготвя доклад относно събитията в Хонконг. Настоящият доклад е осемнадесетият и обхваща събитията през 2015 г. ЕС се придържа към политиката за „единен Китай“ и подкрепя принципа „една държава — две системи“ и неговото прилагане.

За САР Хонконг и за функционирането на принципа „една държава — две системи“ 2015 г. беше трудна година от политическа гледна точка. На 18 юни Законодателният съвет отхвърли предложението на правителството за въвеждането на всеобщо избирателно право за избора на главен управител през 2017 г. С отрицателния вот бе приключен процесът на избирателна реформа, продължил почти 18 месеца и довел до поляризирани дебати, а в края на 2014 г. и до масови демонстрации за по-демократична система за гласуване от допуснатата с решението от месец август 2014 г. на Постоянния комитет на Общокитайското събрание на народните представители.

ЕС изразява съжаление, че основните участници в процеса на избирателна реформа не успяха да постигнат компромис по реформата. Като заинтересована страна по отношение на бъдещето на Хонконг и в съответствие с Основния закон ЕС насърчава органите на САР Хонконг и на централното правителство — чрез конструктивни дискусии — да възобновят избирателната реформа и да постигнат споразумение за демократична, справедлива, открита и прозрачна избирателна система. Всеобщото избирателно право би осигурило по-широка обществена подкрепа и легитимност за правителството с оглед на постигането на икономическите цели на Хонконг и преодоляването на социалните предизвикателства като социално-икономическото и поколенческо разделение в обществото на Хонконг.

Функционирането на принципа „една държава — две системи“ беше поставено под сериозно съмнение поради изчезването в края на 2015 г. на петима души, двама от които са граждани на ЕС, свързани с издателска къща и книжарница от Хонконг, за които се знае, че отпечатват и продават материали, критикуващи централното правителство. Обстоятелствата по изчезването им бяха подозрителни. Изглежда, че петият човек, изчезнал от САР Хонконг, е бил похитен.

ЕС счита случая с петимата книгоиздатели за най-сериозното предизвикателство за Основния закон на Хонконг и принципа „една държава — две системи“ след преминаването на Хонконг към КНР през 1997 г. Този случай поражда сериозна загриженост относно зачитането на човешките права и основните свободи и относно

прилагането на наказателното право на КНР по отношение на деяния, които не са наказуеми по законодателството на Хонконг. Случаят има потенциално трайни последици за върховенството на закона в Хонконг и може да окаже въздействие върху позицията на Хонконг като международно стопанско средище. ЕС призовава централното правителство да спазва всички конституционни договорености за САР Хонконг в рамките на КНР и да възстанови доверието на гражданите на Хонконг и на международната общност в Основния закон и в принципа „една държава — две системи“.

През 2015 г. други аспекти на принципа „една държава — две системи“ продължиха да функционират добре в Хонконг. Съдебната власт продължи да доказва своята независимост и последователно да се придържа към справедливото съдопроизводство. Върховенството на закона продължи да бъде ръководен принцип за правителството, стопанските субекти и населението като цяло. Продължиха активните действия за борба с корупцията, за което свидетелстват справедливото съдопроизводство в хода на наказателното преследване на бившия главен управител и положителните показатели за добро управление. Свободата на словото и свободата на информацията като цяло се зачитат. Наблюдава се обаче отрицателна тенденция в свободата и плурализма на печата, която се явява резултат от предпазливостта и автоцензурата, когато се дава информация за КНР във връзка със случващото се в нея, а също и с нейната външна политика. Очаква се, че изчезването на петимата издатели ще засили тази тенденция. До голяма степен академичната свобода продължава да се зачита. Въпреки това институционалната автономност на университетите е застрашена от назначаването в университетските съвети на личности, поддържащи статуквото.

Икономическата система, основана на свободния пазар, продължава да функционира ефективно и Хонконг остава конкурентно международно стопанско средище, както и главният световен център за бизнес с континентален Китай. Върховенството на закона, прозрачната нормативна уредба, много ниските нива на корупция и престъпност, наред с ефективната публична администрация и независимата съдебна система допринасят за запазването и насърчаването на благоприятния инвестиционен климат, около който се гради успехът на Хонконг. Утвърждаването на тези елементи е жизненоважно за конкурентоспособността на Хонконг, както са и приемането на ново законодателство в области като авторското право, автоматичния обмен на данъчна информация и прилагането на Наредбата за защита на конкуренцията. Необходимо е засилване на действията в областта на климата, за да бъдат постигнати целите за икономика с ниски въглеродни емисии в съответствие с резултатите от COP21.

Политически събития

През месец юни 2015 г. приключи процесът на реформиране на процедурата по избора на главен управител, стартиран от правителството на САР Хонконг през 2014 г. Той включваше две обществени консултации и рамково решение на Постоянния комитет на Общокитайското събрание на народните представители (ОСНП). Този процес беше белязан с масови 79-дневни улични протести на кампанията Осиуру (Окупирай). В

съответствие с рамката, определена от Постоянния комитет на ОСНП, правителството на САР представи предложение пред Законодателния съвет за система с всеобщо изборително право на гласуване измежду най-много трима кандидати, избрани от комитет по номинациите.

Продемократичните групи отхвърлиха предложението, тъй като според тях то предлага „фалшива демокрация“, най-вече защото комитетът по номинациите, чиито членове са поддържащи статуквото, практически би изключил възможността да участва продемократичен кандидат. Резултатите от проучванията на общественото мнение варираха, като не показаха стабилно положително становище сред широката общественост. Опитите на правителството за привличане на необходимия брой продемократични членове на Законодателния съвет в подкрепа на предложението не бяха успешни. И така, след бурно гласуване на 18 юни, пакетът на правителството за изборителната реформа беше отхвърлен с блокиращо малцинство на продемократични членове.

ЕС изразява съжаление, че основните участници в процеса на изборителна реформа не успяха да постигнат компромис по отношение за реформата за начина на избор на главен управител през 2017 г. Като заинтересована страна по отношение на бъдещето на Хонконг и в съответствие с Основния закон ЕС се надява, че чрез конструктивни дискусии Хонконг ще съумее да възобнови изборителната реформа и ще бъде постигнато споразумение за демократична, справедлива, открита и прозрачна изборителна система. Всеобщото изборително право би осигурило по-широка обществена подкрепа и легитимност за правителството за постигането на икономическите цели на Хонконг и преодоляването на социалните предизвикателства, като например социално-икономическото и поколенческо разделение в обществото на Хонконг.

Политическият климат в Хонконг остана силно поляризиран между лагерите на поддържащите статуквото и на продемократично настроените. Отношенията между изпълнителната и законодателната власт продължиха да бъдат напрегнати през 2015 г., като опозиционните законодатели проведоха кампания за неоказване на сътрудничество и използваха блокиращи тактики с цел забавяне на правителствените инициативи. За създаването на новото Бюро за иновации бяха необходими три години, за да бъде одобрено, а приемането на проект за изменение на Закона за авторските права беше отложено за 2016 г. и в крайна сметка пропадна. Прилагането на блокиращи тактики сериозно пречеше на ефективността на вземането на решения в Законодателния съвет и на управлението на Хонконг като цяло. За преодоляването на този проблем ще е необходим преглед на процедурния правилник на Законодателния съвет.

Ноемврийските избори за районни съвети не показаха съществени промени в предпочитанията на гласоподавателите. Все пак на тях се появиха различни нови политически групировки и изглежда гласоподавателите предпочетоха нови и млади кандидати пред дългогодишните. Една нова партия — неodemократите — спечели 15 от

общо 16 места, за които се състезаваше. Активността на гласоподавателите беше рекордна — 47 %. Изборите на районни съвети бяха проведени професионално и честно. И от двете страни бяха отправени някои обвинения за купуване на гласове, но изборната комисия заключи, че тези твърдения са неоснователни.

Отношения между Хонконг и континентален Китай

Вследствие на движението Оссиру и неуспеха на избирателната реформа отношенията между Хонконг и континентален Китай преминават през труден етап. Значителна част от обществото в Хонконг е сериозно загрижена за постепенното подкопаване на „високата степен на автономност“ на Хонконг в рамките на Китайската народна република и намаляващото зачитане на ценностите на Хонконг и на начина на живот съгласно принципа „една държава — две системи“. Приемането на новия Закон за националната сигурност на Китай на 1 юли стана повод за загриженост, тъй като в него специално се упоменава Хонконг, а това поражда риска, че този закон би могъл да се използва за прилагане на наказания за деяния, извършени от жители на Хонконг на територията на Хонконг, дори ако те не са наказуеми по законодателството на Хонконг. Функционирането на принципа „една държава — две системи“ беше поставено под сериозно съмнение вследствие на изчезването в края на 2015 г. на петима души, двама от които са граждани на ЕС, свързани с издателска къща и книжарница в Хонконг, които продават публикации, критикуващи централното правителство. Докато четирима от тях за последно са забелязани в континентален Китай или, един от тях, в Тайланд, петият човек е изчезнал от територията на Хонконг и изглежда, че е бил похитен. Всички те по-късно отново се появиха в континентален Китай и обявиха, че доброволно са сътрудничили в официално разследване. Въпреки многократните искания на информация и обяснения от страна на висши служители на САР Хонконг, както и от ЕС и други членове на международната общност, органите на КНР не предоставиха каквото и да било достоверно обяснение.

Този случай предполага сериозно нарушаване на човешките права и основните свободи и поражда загриженост относно върховенството на закона съгласно принципа „една държава — две системи“ и относно прилагането на законите на КНР от органите от континентален Китай към деяния, извършени от жители на Хонконг на територията на Хонконг. ЕС призовава централното правителство да зачита изцяло конституционните разпоредби за САР Хонконг в рамките на КНР и да възстанови доверието на жителите на Хонконг и на международната общност в Основния закон и в принципа „една държава — две системи“.

Напрежението между Хонконг и континентален Китай се усещаше така също и сред обществеността. В северните части на Хонконг в близост до границата с континентален Китай, където паралелната търговия причинява недостиг на продукти от първа необходимост и подлага на натиск обществената инфраструктура и транспорт, имаше протести и изблици на насилие, насочени срещу търговци, извършващи паралелна търговия, и посетители от континентален Китай. Групи „локалисти“ издигат глас за

ориентиране на политическите и икономическите решения в по-голяма степен към обслужването на местните интереси на Хонконг за сметка на интересите на бизнеса.

Върховенство на закона и съдебна власт

Независимо от загрижеността, породена от инцидента с петимата изчезнали издатели, в други отношения върховенството на закона се зачита и съдебната власт запази високите си стандарти през 2015 г. Според индекса за глобална конкурентоспособност за 2015—2016 г. на Световния икономически форум Хонконг беше класиран на 4-то място в света по независимост на съдебната власт с резултат от 6,3 от общо 7 точки. През 2014 г. според световните показатели за управление по проекта на Световната банка резултатът на Хонконг за „върховенство на закона“ беше 93,8 %. В това отношение от 2003 г. насам Хонконг е в челните 10 % от държавите.

Малък брой протестиращи, арестувани вследствие на кампанията Оссиру през 2014 г., бяха разследвани и осъдени. Обвинения бяха повдигнати и срещу водачи на кампанията, които също бяха арестувани и освободени под гаранция. Седем полицейски служители бяха обвинени в насилие срещу един участник в демонстрациите, като делото е в съда. Като свидетелство за съвестната и безпристрастна работа на прокурора самият пострадад демонстрант беше обвинен за нападение и оказване на съпротива на полицейски служител. Някои кръгове критикуват скоростта на съдебното производство. Затова е много важно съдебните процедури, свързани с кампанията Оссиру, да продължат при пълно зачитане на принципите на върховенство на закона и на справедливото съдопроизводство.

С цел да се гарантира ефективното функциониране на съдебната власт и в бъдеще, трябва да се преодолеят проблемите, свързани с трудностите при набирането на съдии, недостига на помощен персонал в съдилищата и ниските хонорари, плащани на адвокатите в случаи на предоставяне на правна помощ, особено по наказателни дела. Запазването на независимостта на съдебната власт и пълното зачитане на върховенството на закона са жизненоважни за утвърждаване на демократичния образ на Хонконг, на позициите му на международно стопанско средище и на нарастващата му роля на международен център за арбитраж и медиация.

Борба с корупцията

Корупцията беше счетена за овладяна и системата за борба с корупцията остана активна и устойчива, въпреки факта, че броят на жалбите за корупция, подадени в Независимата комисия за борба с корупцията (НКБК), през 2015 г. достигна рекордно високото ниво от 2 800, което представлява увеличение от 18 % спрямо 2014 г. Трудно е въз основа на това увеличение да се направи някакъв категоричен извод, тъй като то може да се дължи на засилване на действията за борба с корупцията, но също така и на по-голяма осведоменост на обществото и готовност да се подават жалби.

На 5 октомври срещу бившия главен управител Доналд Цанг бяха повдигнати две обвинения за допуснати нарушения по време на заемането на длъжността, което го

превърна в най-високопоставения служител на САР, който изобщо е бил подложен на наказателно преследване. Това е тест за способността на НКБК и съдебната власт да разследват и водят съдебни производства по знакови дела за корупция независимо, безпристрастно и без политически съображения. Понастоящем се разследват твърденията за недеклариран финансов интерес на настоящия главен управител. Тези твърдения накараха някои законодатели да внесат предложение за изменение на Наредбата за борба с подкупите, за да бъде включена и длъжността главен управител през периода на заемане на този пост. Законодателният съвет обаче го отхвърли. Все пак общото заключение е, че Хонконг може да се похвали с много високи стандарти за прозрачност и мерки за борба с корупцията. Органите и политическите и стопанските лидери признават, че понижаването на прозрачността би оказало отрицателно въздействие върху силата на Хонконг като международно стопанско средище, в това число за фирми от континентален Китай.

Равни възможности, права и свободи

Медиите, в това число електронните медии, продължават до голяма степен да са свободни и да дават гласност на широк кръг от мнения. Въпреки това все по-силно е впечатлението, отразено в годишния доклад на Асоциацията на журналистите в Хонконг (АЖХК), че както печатните, така и електронните медии прилагат автоцензура, особено когато отразяват въпроси, свързани с континентален Китай. Освен това АЖХК посочи, че някои електронни средства за масова информация постоянно не се допускат на правителствени пресконференции с основание, че нямат печатно издание, наред със засилващата се тенденция правителството да замества пресконференциите с мероприятия във формат на едностранна комуникация. Въз основа на тенденциите от 2014 г. в индекса за свобода на печата класирането на Хонконг беше понижено от „Репортери без граници“ с девет позиции до 70-то място през 2015 г., като беше цитирана автоцензурата и все по-голямото влияние, упражнявано от Службата за връзка на централното правителство. Има данни, че някои дружества със силни връзки с континентален Китай оттеглят своите реклами от средства за масова информация, които критикуват Пекин.

След изтичането на звукозаписи от закрити заседания, касаещи противоречиви назначения (вж. по-долу), Университетът на Хонконг се снабди със съдебна заповед за спиране на медийни публикации, даващи информация за поверителни дискусии в неговия управителен съвет. Тази съдебна забрана стана повод за загриженост за свободата на печата, тъй като в резултат на съдебната заповед средствата за масова информация се отказаха да отразяват събитията.

През месец декември 2015 г. групата Алибаба — китайският гигант в областта на електронната търговия — купи *South China Morning Post* (SCMP) — англоезичен вестник със стогодишна история. Асоциациите на журналистите изразиха своята загриженост, че редакционната независимост на SCMP ще бъде застрашена, тъй като групата бе заявила, че ще се стреми към безпристрастно и „справедливо“ отразяване на въпросите, свързани с Китай.

Изчезването — при съмнителни обстоятелства — на петима души, свързани с издателска къща от Хонконг, публикуваща литература, в която се критикуват органите от континентален Китай, предизвика сериозна загриженост относно ограничаването на свободата на изразяване на мнение. Има данни, че след това някои книжарници са прибрали от рафтовете си критичните публикации.

Свободата на изразяване на мнение, медийната свобода и свободата на информиране представляват основни ценности на Хонконг в рамките на принципа „една държава — две системи“ и са съществен компонент от силната позиция на Хонконг като глобално стопанско средище. ЕС призовава всички заинтересовани страни да пазят тези ценности.

През 2015 г. **академичната свобода** и независимото управление на висшите образователни институции бяха предмет на сериозна полемика. Причина за това стана решението на Управителния съвет на Университета на Хонконг да отхвърли кандидат за поста на заместник-ректор поради връзките му с опозиционни групи. Решението беше определено като политическа намеса по негласната заръка на правителството на САР и породило протести срещу тенденцията на правителството на САР да назначава поддържащи статуквото личности в университетските съвети. Тази практика заплашва независимото университетско управление и в дългосрочен план би могла да засегне академичната свобода в Хонконг. В рамките на полемиката се чува гласове за прекратяване на пълномощията на главния управител като служебен ректор на всички университети в Хонконг.

В Хонконг все още няма всеобхватен закон за **борба с дискриминацията**. В отговор на обществената консултация, стартирана от Комисията за равни възможности (КРВ), бяха получени 100 000 мнения за решаване на въпроса. КРВ ще изготви доклад с препоръки за насърчаване на равните възможности за лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ) чрез законодателни и практически мерки. В ход е преразглеждане на законодателството на Хонконг за еднополовите бракове и браковете с транссексуални лица. Периодично има случаи на дискриминация на основата на сексуална ориентация.

Чуждестранните домашни работници, чийто брой е около 300 000, продължиха да страдат от липсата на подходяща трудова и социална закрила. Особен повод за загриженост представляват два действащи закона за чуждестранните домашни работници, а именно изискването за живеене в дома на работодателя и „двуседмичното“ правило, според което чуждестранните домашни работници трябва да си намерят работа в рамките на две седмици след изтичането на техния договор или ги грози депортиране. През месец декември 2015 г. Комитетът на ООН срещу изтезанията настойчиво призова правителството да отмени „двуседмичното“ правило и да разреши на чуждестранните домашни работници да живеят извън дома на работодателя си. Организации на гражданското общество призовават за по-всеобхватни мерки, които да обхванат законовите разпоредби за продължителността на работния ден и/или извънредното работно време. Правителството на Хонконг е въвело някои разпоредби,

включително минимална работна заплата (която беше увеличена през 2015 г.), почивен ден всяка седмица и таван на таксата за наемане, но прилагането на тези разпоредби все още е открит въпрос.

Трафикът на хора остава повод за загриженост, особено в отсъствието на единна законодателна и политическа рамка. Правителството на САР е създадо специална група, която да работи за разрешаването на проблема, и си сътрудничи с ЕС и други членове на международната общност.

Събития в икономически план

Според редица глобални икономически проучвания Хонконг запазва челните си позиции през 2015 г. Според Конференцията на ООН за търговия и развитие¹ Хонконг е на второ място в света по потоци на преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ), като отчита входящи потоци на ПЧИ в размер на 103 милиарда щатски долара през 2014 г. — повишение от 39 % спрямо предходната година. Хонконг заема второто място, изпреварен единствено от континентален Китай, но пред САЩ, Обединеното кралство и Сингапур. Хонконг заема второ място също така от гледна точка на изходящи инвестиции (143 милиарда щатски долара), след САЩ и преди континентален Китай, Япония и Германия. Запазва също така своята пета позиция според Доклада на Световната банка относно условията за осъществяване на стопанска дейност „Да правиш бизнес — 2016 г.“ („Doing Business, 2016“), както беше през 2015 г.

През 2015 г. икономиката на Хонконг отбеляза умерен растеж от 2,4 % в реално изражение.² Това увеличение се дължи на устойчивото вътрешно търсене, допълвано от пълна заетост и повишаване на доходите. Равнището на безработица остана 3,3 % или по-ниско през цялата година. Инфлацията на потребителските цени беше ограничена в рамките на 3 % през 2015 г. Резултатите при общия износ на стоки и услуги не бяха толкова добри поради забавянето на китайската икономика и бавния растеж на някои основни експортни пазари, в това число ЕС.

Положението в сектора на туризма не беше много добро. Тенденцията на увеличаване на посещенията на туристи към края на годината се обърна, като броят на посещенията на китайски туристи през 2015 г. (представляващи над три четвърти от общия брой посещения на туристи) намалю с 3 %. Това беше първият спад след облекчаването на визовите правила за посетители от континентален Китай през 2003 г. и оказа отрицателно въздействие върху сектора на търговията на дребно. През 2015 г. осезаемо намаляха продажбите на дребно на скъпи вещи като бижута, ръчни часовници и

¹ Вж. Световен доклад за инвестициите за 2015 г. на Конференцията на ООН за търговия и развитие (УНКТАД) (публикуван на 24 юни 2015 г.).

² Освен ако е посочено друго, всички икономически показатели, свързани с икономиката на Хонконг, са получени от Департамента на Хонконг за преброяване и статистика.

подаръци с висока стойност. По-слабите резултати в сектора на туризма и на търговията на дребно се дължеше също така на силния хонконгски долар и на борбата на Пекин срещу корупцията. През април Държавният съвет на Китай прие решение за ограничаване на пътуванията на жители на Шънджън до Хонконг в опит да се уталожи нарастващото недоволство в Хонконг от честите пътувания на жители на континентален Китай с цел пазаруване, както и да бъдат създадени пречки пред опитите за преминаване на границата от страна на търговци, осъществяващи паралелна търговия.

Финансовият сектор продължи да процъфтява като един от най-важните икономически стълбове на Хонконг. През 2015 г. Хонконг възвърна своята позиция на водещ пазар на първично публично предлагане (ППП) в света, като на него бяха набрани общо 260 милиарда хонконгски долара³. Над 90 % от всички набрани капитали чрез PPP бяха осигурени от дружества от континентален Китай, а останалите бяха набрани от базирани в Хонконг фирми. Макар че централното правителство въведе някои спорни мерки за контрол на нестабилността на своите фондови пазари през месеците след юни 2015 г., Хонконгската борса се доказва като най-безопасния и ефективен пазар за търговия с китайски капиталови инструменти. Освен това Хонконг успя да се развие като най-големия офшорен център за търговия във валутата на континентален Китай — ренминби (RMB) през 2015 г., що се отнася до депозити в RMB⁴ и сетълмент на търговска дейност. Регулаторите и финансовият отрасъл в Хонконг запазиха своята увереност, че градът ще задържи лидерските си позиции по отношение на операциите в RMB и ще може да отговори на предизвикателствата, свързани с увеличаващата се конкуренция в лицето на други международни финансови центрове.

Що се отнася до управлението, Базелският комитет по банков надзор посочи в своята първа оценка на Хонконг, че уредбата на града за капитал, основаващ се на риска, и ликвидното покритие съответства на Базел III, като Хонконг съответства на 12 от общо 13 компонента на оценката. По отношение на един компонент, според който от банките се изисква оповестяване на данни за капитала и ликвидността на тримесечна база, от комитета заявиха, че Хонконгският орган по паричната политика (ХОПП) „спазва до голяма степен изискванията“.

С цел намаляване на рисковете за банковия сектор, на 27 февруари ХОПП въведе нова група надзорни мерки за имотните ипотeki. Въпреки слабите пазарни реакции, особено към края на 2015 г., главният управител заяви, че правителството ще запази мерките за „охлаждане“ на пазара, които бяха въведени през 2012 г., и ще продължи да увеличава предлагането на земя, за да се облекчи недостигът на жилища. В очакване на

³ Deloitte, Преглед на 2015 г. и прогноза за 2016 г. на пазарите на PPP на Хонконг и континентален Китай (2015 Review and 2016 Outlook of Hong Kong and Chinese Mainland IPO Markets), 21 декември 2015 г.

⁴ Според ХОПП общите депозити в RMB бяха в размер на 1 010 милиарда ренминби (в това число депозити на клиенти в RMB и неизплатени депозитни сертификати) към края на 2015 г.

повишаване на лихвения процент на Федералния резерв на САЩ, общото повишаване на цените на жилищните имоти през третото тримесечие се забави и дори премина в спад през четвъртото тримесечие на 2015 г.

Хонконг продължи да бъде поле за тестване на реформата на китайския капиталов пазар, като бяха стартирани нови инициативи на политиката. Взаимното признаване на схемата за фондовете между Хонконг и Китай беше важно събитие. На 22 май Комисията за ценни книжа и фючърси на Хонконг и Китайската регулаторна комисия за ценните книжа подписа Меморандум за регулаторно сътрудничество по взаимното признаване на фондове (ВПФ) между континентален Китай и Хонконг. Този меморандум дава възможност отговарящите на условията фондове на континентален Китай и Хонконг да се разпространяват на другия пазар въз основа на рационализиран процес на контрол. В рамките на схемата потенциално могат да бъдат въведени 850 китайски фонда на хонконгския пазар и около 100 хонконгски фонда на китайските пазари и да се продават продукти на стойност до 300 милиарда ренминби в другата страна. Това повратно събитие допълнително отвори капиталовите пазари на Китай и укрепи позицията на Хонконг като център за управление на активи в Азия. Въпреки малкото забавяне, през месец декември бяха одобрени за публично предлагане първите две партии от тринадесет фонда на континентален Китай и три фонда на Хонконг — пет месеца след официалното стартиране на схемата.

Връзката между Шанхайската и Хонконгската фондова борса, която беше създадена през месец ноември 2014 г., премина през своята първа година на функциониране в период на изключително сериозна нестабилност на пазара. Пилотната схема представлява значителен пробив в отварянето на капиталовите пазари на Китай и послужи като модел за свързването на фондовите пазари между Китай и други международни финансови центрове. Схемата осигурява на инвеститорите от континентален Китай по-голям достъп до международните пазари и дава възможност на международните инвеститори чрез Хонконг да купуват обикновени акции в китайски дружества. Обемът на търговията през първата година от функционирането на схемата за връзка между фондовите борси беше по-нисък от очакваното, като това обаче се дължеше отчасти на нестабилността на фондовия пазар в Китай през лятото на 2015 г. Забавено беше пускането на подобна схема с Шънджън (връзка между Шънджънската и Хонконгската фондова борса), първоначално предвиждано за 2015 г.

Въпреки че се възползва от стартовото предимство, Хонконг в същото време е изложен на присъщите рискове на китайските капиталови пазари от гледна точка както на несигурност, така и на надзор върху управлението. Предизвикателството за органите на Хонконг се състои в това да успеят да управляват тези рискове, като в същото време извличат ползи от неговата привилегирирована позиция. Освен това Китай постепенно либерализира капиталовите си пазари и модернизира нормативната си уредба, при което Хонконг ще среща все по-голяма конкуренция в лицето на шанхайските и шънджънските пазари.

Стратегическото измерение на икономическата интеграция с Китай стана все по-осезаемо през 2015 г. Хонконг се налага като платформа, с помощта на която Китай да може да осъществява своята стратегия за излизане на световната сцена. Хонконг така също активно проучва своята роля в рамките на националната стратегия „Един пояс, един път“ (One Belt, One Road — OBOR)⁵, представена от китайския президент Си Дзинпин през 2013 г. Според визията на правителството на Хонконг САР ще бъде център за финансиране и управление на активи, като се цели градът да бъде превърнат в център за разрешаване на спорове и арбитраж за Азиатската банка за инфраструктурни инвестиции (АИББ). Стопанският сектор на Хонконг беше призван да се възползва от възможността, предлагана от инициативата „OBOR“, която се очаква да бъде основен фактор за растеж в дългосрочен план. Хонконг е заявил своето намерение да се присъедини към АИББ като недържавен член в съответен момент.

На 27 ноември 2015 г. правителството на Хонконг и Министерството на търговията на Китай подписаха ново споразумение за търговия с услуги в рамките на Споразумението за по-тясно икономическо сътрудничество (СПИП). Когато споразумението влезе в сила на 1 юни 2016 г., Китай ще се отвори, било то изцяло, или частично, за сектора на услугите на Хонконг в 153 от общо 160 сектора на търговията с услуги според СТО. Със сключеното споразумение ще се постигне базово либерализиране на търговията с услуги преди изтичането на 12-ия петгодишен план, както се ангажира Китай през 2011 г. Хонконг е също така в благоприятната позиция да се ползва с най-преференциалните мерки на либерализирането на Китай чрез разпоредбата за „най-облагодетелстваното третиране“, предвидена в споразумението⁶. Рамковото споразумение за СПИП беше подписано през 2003 г., като след това бяха подписани 10 допълнения в периода 2004—2013 г. През месец декември 2014 г. в рамките на СПИП беше подписано Споразумението от Гуандонг за базово либерализиране на търговията с услуги между Хонконг и Гуандонг.

В областта на външните отношения, през 2015 г. се стигна до петия кръг от започнатите през юли 2014 г. преговори за споразумение за свободна търговия между Хонконг и Асоциацията на народите от Югоизточна Азия (АСЕАН). Освен СПИП с Китай, Хонконг е подписал три други споразумения за свободна търговия със свои търговски партньори, а именно Нова Зеландия, Европейската асоциация за свободна търговия и Чили. През 2015 г. Хонконг стартира консултация за споразумение за свободна търговия с Макао.

⁵ „Икономическият пояс по пътя на коприната“ (The Silk Road Economic Belt) и „Морският път на коприната от 21 век“ (The 21st Century Maritime Silk Road) са основните компоненти на инициативата „Един пояс, един път“, която представлява стратегия за развитие и рамка, съсредоточена върху свързаността и сътрудничеството между държавите главно в евроазиатския регион. В програмата ѝ са включени главно изграждането и подобряването на инфраструктурата в тези държави.

⁶ В разпоредбата за „най-облагодетелствано третиране“ от споразумението се предвижда, че Хонконг ще бъде включен във всяко преференциално третиране, което Китай предостави на други държави или региони, ако е по-благоприятно от определеното в СПИП.

Конкурентоспособността запази своето важно място в програмите както на публичния, така и на частния сектор. Правителството и стопанските лидери обсъдиха вариантите за повишаване на конкурентоспособността на Хонконг и една от основните, многократно споменавани теми беше „иновации“. Бюрото за иновации и технологии, което беше създадено през ноември 2015 г., ще канализира усилията за иновации.

През 2015 г. бяха приети редица регулаторни мерки за осигуряване на конкурентоспособна среда за осъществяване на стопанска дейност и за хармонизиране на регулаторните стандарти на Хонконг с международните практики. На 10 юли Законодателният съвет одобри законопроект за създаване на Независим орган по застраховането — независим регулаторен орган за застрахователния сектор, с който да бъде заменена Службата на комисаря по застраховането. Новият орган разполага с повече правомощия за защита на потребителите и за пряк надзор върху застрахователните посредници. Това съответства на международните практики, според които финансовите регулатори трябва да бъдат независими от правителството от финансова и оперативна гледна точка, и представлява важна стъпка напред.

Въз основа на стандарта на ОИСР, публикуван през юли 2014 г., правителството на Хонконг изготви предложения за прилагане на изискванията за автоматичен обмен на информация за финансови сметки чрез законодателството в Хонконг. Целта на Хонконг е още в началото на 2016 г. в Законодателния съвет да бъде внесен закон за изменение, за да може обменът на информация да започне до края на 2018 г. Хонконг обаче все още не е потвърдил своята готовност да се ангажира с цялата Конвенция на ОИСР/Съвета на Европа за административна взаимопомощ по данъчни въпроси и, като следствие от това, не се е присъединил към съответното Многостранно споразумение между компетентните органи относно общ стандарт за предоставяне на информация (CRS – MCAA), по което са страни всички държави — членки на ЕС. CRS-MCAA, което подлежи на сравнително опростена процедура за двустранно активиране, осигурява подходящо правно основание за реалното и ефективно прилагане на международно сътрудничество съгласно стандарта на ОИСР за автоматичен обмен на информация за финансови сметки между всички негови партньори, с което се избягва нуждата от продължителни двустранни преговори.

Правителството завърши всичките законодателни актове за изпълнението на Наредбата на Хонконг за защита на конкуренцията, която беше приета през 2012 г. Съответно наредбата влезе изцяло в сила на 14 декември 2015 г. Предходните действия включваха създаването на Комисията за защита на конкуренцията и Трибунала за конкуренцията през 2013 г. Наредбата на Хонконг за защита на конкуренцията заимства от правото на ЕС в областта на конкуренцията. В настоящата правна рамка обаче не е предвиден контрол върху сливанията и придобиванията.

Хонконг се стреми да модернизира своето законодателство в областта на авторското право, което изостава спрямо международните стандарти и съдържа празноти, които възпрепятстват борбата срещу пиратството в интернет. Актуализирането на настоящото законодателство е още по-важно, за да може Хонконг да се превърне в център за

интелектуална собственост. Законът (за изменение на закона) за авторското право беше внесен в Законодателния съвет през юни 2014 г., за да може да приключи законодателният процес до 2015 г. Обществените протести обаче срещу предполагаемото въздействие върху свободата на словото и свободата на информацията, в съчетание с тактиките на блокиране в Законодателния съвет, попречиха на приемането на закона. Хонконг осъществява инфраструктурни проекти в огромни размери, за да може да отговори на бъдещото търсене. Приключването на няколко от тях, включително експресната железопътна връзка Хонконг — Гуанджоу и моста Хонконг — Джухай — Макао, ще се забави и ще надхвърли бюджета, което предизвика разгорещени политически дебати в Законодателния съвет. Изграждането на трета писта на Хонконгското международно летище също породило обществена загриженост във връзка с управлението на въздушното пространство и въздействието върху околната среда. Третата писта ще се финансира от Летищния орган и ще доведе до налагането на такса на заминаващите пътници.

Правителството на Хонконг е актуализирало прага на бедността. Броят на бедните е 1 324 800 души, а процентът на хората, изложени на риск от бедност е 19,6 %. Намаляването на бедността ще бъде все по-голямо предизвикателство с оглед на бързо застаряващото население. В края на годината секретарят по финанси обяви, че на 1 януари 2016 г. ще бъде създаден Фонд за бъдещето (с първоначален капитал от 219,7 милиарда хонконгски долара), за да се подпомагат нуждите от все по-големите разходи в бъдеще. Той ще представлява дългосрочна спестовна схема и до 2025 г. няма да се разрешава теглене от него, освен в спешни случаи.

Що се отнася до околната среда, през 2015 г. беше оповестен Планът за пестене на енергия. В него е заложена цел за намаляване на енергийния интензитет с 40 % до 2025 г., като акцентът се поставя основно върху строителния сектор. Също така в Петия технически меморандум за разпределение на квоти за търговия с емисии на парникови газове са предвидени по-амбициозни цели за емисиите от енергийния сектор. Друго положително събитие по отношение на околната среда е Регламентът за контрол на замърсяването на въздуха (от презокеански кораби) (консумирано гориво при закотвено положение), с който се изисква използването на по-екологосъобразни корабни горива за презокеанските кораби. Беше даден старт на кандидатстването към фонда за рециклиране на правителството на Хонконг в размер на 1 милиарда хонконгски долара и се предвижда първите безвъзмездни средства да бъдат отпуснати на кандидатите през месец март 2016 г. Фондът беше обявен през 2014 г. и беше одобрен от Законодателния съвет през юли 2015 г. С него се цели увеличаване на количеството и качеството на материалите, позволяващи рециклиране, и намаляване на натиска върху депата за отпадъци в Хонконг. Що се отнася до изменението на климата, в рамките на подготовката за изключително важните преговори в Париж (COP21) през месец ноември беше издаден Докладът за изменението на климата в Хонконг за 2015 г. В доклада се подчертава, че изменението на климата е огромно предизвикателство, но че то също така предлага възможност за подобряване на условията за живот в Хонконг.

ДВУСТРАННИ ОТНОШЕНИЯ И СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ ЕС И ХОНКОНГ ПРЕЗ 2015 Г.

През 2015 г. двустранните отношения между ЕС и Хонконг продължиха да процъфтяват. Както и през предходни години ЕС беше вторият по големина търговски партньор на Хонконг след континентален Китай⁷, докато Хонконг беше 15-ия по големина търговски партньор на ЕС по отношение на търговията със стоки (пред много по-големи трети партньори като Индонезия, Малайзия, Южна Африка, Тайланд и Виетнам) и бе сред първите двадесет търговски партньора в сферата на услугите.

Двустранната търговия със стоки между ЕС и Хонконг отбелязва увеличение и възлиза на 50 милиарда евро през 2015 г., като ЕС отчита търговски излишък от 21 милиарда евро⁸. Двустранната търговия с услуги през 2014 г. (по последни налични данни) възлиза на 21,5 милиарда евро, като ЕС отчита малък дефицит от 0,1 милиарда евро. Най-многобройни сред чуждестранните дружества в Хонконг продължават да са дружествата от ЕС — общо 2 029 дружества⁹. Дружествата от ЕС са важни фактори във финансовите и бизнес услуги и развиват дейност в широк кръг от сектори, в това число търговия, логистика, строителство и търговия на дребно.

Инвестиционните потоци между ЕС и Хонконг също са много положителни. ЕС продължава да бъде третият по големина източник на преки чуждестранни инвестиции в Хонконг след Британските Вирджински острови и континентален Китай. Хонконг е сред първите двадесет най-големи инвеститори в ЕС. През 2014 г. (по последни налични данни) потоците на преки чуждестранни инвестиции от ЕС към Хонконг бяха на стойност 5,8 милиарда евро, а притокът на ПЧИ от Хонконг към ЕС достигна 2,1 милиарда евро. Хонконг е на 13-та позиция по нетен приток на ПЧИ през 2014 г. и на 12-та позиция по обща наличност на ПЧИ в ЕС-28 през 2014 г. През 2014 г. както изходящите потоци, така и притокът на инвестиции намаляха значително в сравнение с 2013 г. В края на 2014 г. наличностите на ПЧИ от ЕС в Хонконг бяха в размер на 106 милиарда евро, а по същото време наличностите на ПЧИ от Хонконг в ЕС бяха в размер на 71 милиарда евро.

Като платформа за континентален Китай, Хонконг предоставя на икономическите оператори от ЕС значителни възможности. Голям брой дружества от ЕС са регистрирани като „доставчици на услуги от Хонконг“ съгласно Споразумението за потясно икономическо партньорство (СПИП) между Хонконг и континентален Китай, което прави ЕС най-големия източник на чуждестранни дружества, ползващи се от възможностите на това споразумение. Предвид потенциала на СПИП, ЕС и Хонконг са постигнали споразумение да проучат способности за максимално използване на възможностите на дружествата и инвеститорите от ЕС.

⁷ Мястото в класацията се основава на статистическите данни за търговията, съобщени от Департамента на Хонконг за преброяване и статистика.

⁸ Източник: Евростат: база данни Comext.

⁹ Източник: Годишното проучване за 2015 г. на дружествата в Хонконг, представляващи дружества майки, които се намират извън Хонконг, Департамент на Хонконг за преброяване и статистика.

Деветата среща за структуриран диалог между ЕС и Хонконг се проведе в Хонконг на 26 ноември 2015 г. Двете страни обсъдиха широк кръг от теми и набелязаха области за задълбочаване на сътрудничеството, по-специално търговия със и защита на интелектуална собственост, финансови услуги, защита на околната среда и действия в областта на климата, младежки обмени и научни изследвания и иновации. Двете страни се съгласиха да засилят инвестициите и търговските отношения и да проучат възможностите за започване на инвестиционни преговори. Те обмениха мнения по регулаторни въпроси, включително безопасност на храните и обществени поръчки, и се споразумяха да продължат да работят за по-доброто разбиране на загрижеността и приоритетите на другата страна и за подобряване на пазарния достъп.

През 2015 г. бяха направени много посещения на високо равнище на представители на институциите на ЕС в Хонконг. Европейският комисар лорд Джонатан Хил (Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари) направи посещение през месец ноември. Той се среща със секретаря по финансите Джон Цанг, много други официални лица на Хонконг и европейската бизнес общност. Ръководителите на трите органа, включени в Европейската система за финансов надзор (Европейски банков орган, Европейски орган за ценни книжа и пазари и Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване), направиха посещения през 2015 г. Специалният представител на ЕС за правата на човека, г-н Ставрос Ламбринидис, също посети Хонконг през ноември, както и управляващият директор на Европейския механизъм за стабилност, г-н Клаус Реглинг. Председателят на Европейския научноизследователски съвет, г-н Жан-Пиер Бургиньон, беше в Хонконг през месец декември. През годината посещения направиха редица генерални директори от Европейската комисия и други високопоставени официални лица.

Главният секретар на правителството на САР Хонконг, г-жа Кари Лам, посети Брюксел през месец май и се среща с двама европейски комисари. Секретарят по финансите, г-н Джон Цанг, посети няколко държави от ЕС през месец ноември. Секретарят по образованието, г-н Еди Нг Хак-ким, секретарят по финансовите услуги и финансите, проф. КС Чан, както и секретарят по търговия и икономическо развитие, г-н Грегори Со, също посетиха Брюксел през 2015 г. и се срещнаха с колегите си от ЕС.

В областта на митниците ЕС и Хонконг издигнаха доброто си сътрудничество на ново равнище през 2015 г. През месец април те подписаха план за действие за по-нататъшно развитие на митническото сътрудничество за противодействие на международната търговия със стоки, нарушаващи правата върху интелектуалната собственост, по цялата верига на доставки, наред с друго, чрез обмен на статистически данни и сведения за задържания. През месец октомври беше стартиран шестмесечен пилотен проект в рамките на плана за действие за проверка на обмените и анализа на горепосочените данни, както и на установените механизми на работа. Пилотният проект е насочен към въздушното движение, като в него участват пет летища от ЕС (Хийтроу в Лондон, Роаси CDG в Париж, Малпенса в Милано, Схипхол в Амстердам и Биерсе в Лиеж). През месец април страните се договориха също да продължат да работят за взаимно признаване на одобрените икономически оператори между ЕС и Хонконг. ЕС и

Хонконг продължиха също така своето сътрудничество в контекста на пилотния проект „Интелигентни и сигурни търговски пътища“, към който Хонконг се присъедини през 2013 г. и с който се цели улесняване и обезопасяване на търговските пътища между Европа и Азия.

В областта на научните изследвания и иновациите 2015 г. беше изключителна значима година за отношенията между ЕС и Хонконг. През месец ноември Съветът за научноизследователски грантове на Хонконг и Европейската комисия постигнаха повратно споразумение за създаване на схема за сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, което ще даде възможност за съфинансиране на изследователи от Хонконг по линия на Рамковата програма на ЕС „Хоризонт 2020“. С първоначален годишен бюджет в размер на 9 милиона хонконгски долара в полза на изследователите от Хонконг, схемата за сътрудничество ще засили отношенията между научноизследователските общности на ЕС и Хонконг в области от взаимен интерес с цел постигане на научни и технически резултати от световен клас, водещи до създаването на нови и иновативни технологии.

На 17 юни 2015 г. Комисията публикува за пръв път списък на юрисдикции на трети държави, определени от държавите членки като несъответстващи или неосказващи сътрудничество за данъчни цели, в рамките на външната програма на ЕС за противодействие на избягването на корпоративни данъци, за да се осигури по-голяма прозрачност при националните процеси за включване на списъка в целия ЕС, като също така се насърчават трети държави да сключат споразумения с държавите членки за добро управление по данъчни въпроси. Пълната консолидирана версия на списъка беше публикувана онлайн, а списък с най-често присъстващите юрисдикции беше приложен към Плана за действие на Комисията за справедлива и ефективна система за корпоративни данъци в ЕС. В отговор на изразената загриженост от Хонконг (и от други юрисдикции) Европейската комисия публикува през месец октомври онлайн актуализация¹⁰. В тази актуализация беше отразен фактът, че много от държавите/юрисдикциите, включително Хонконг, активно са се ангажирали с международната програма на ОИСР за прозрачност и обмен на информация и са поели ангажимент да прилагат новия глобален стандарт на ОИСР за автоматичен обмен на информация. Онлайн актуализацията показва, че Хонконг е включен в списъка (към дадения момент) от осем държави членки спрямо първоначалните десет, което отразява промените в направените от държавите членки оценки на стандартите на трети държави за добро управление в данъчната сфера, корекции в националните списъци и решението на Естония да оттегли целия си национален списък.

¹⁰ През месец януари 2016 г. Европейската комисия направи официална актуализация на списъка на ЕС в рамките на своя пакет за противодействие на избягването на данъци.

Хонконг е подписал 13 всеобхватни спогодби за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО) и две споразумения за обмен на данъчна информация с държави — членки на ЕС. Понастоящем се водят преговори с други три държави.

Стопанските интереси на ЕС в Хонконг се представляват от Европейската търговска камара (ЕТК). ЕТК е сдружение на камари, като в нея членуват петнадесет европейски камари със седалище в Хонконг и една със седалище в Макао. Дейността на ЕТК е организирана в пет секторни „stopански съвета“ (автомобилостроене; защита на марки; енергетика и околна среда; финансови услуги; информация, комуникация и технологии). В сътрудничество с Бюрото на Европейския съюз в Хонконг и Макао ЕТК осъществява дейности за улесняване на диалога с правителството и за популяризиране на стопанските интереси на ЕС. ЕТК продължава да работи по изпълнението на Програмата на ЕС за бизнес информация (EUBIP), която има за цел засилване на икономическото партньорство и стопанското сътрудничество с Хонконг и Макао и осигуряване на по-силно и по-добре координирано представителство на стопанските интереси на ЕС в Хонконг и Макао.

Дипломатическите мисии на ЕС и на държавите членки в Хонконг продължиха да си сътрудничат, за да повишат осведомеността за ЕС в Хонконг. За тази цел Бюрото на ЕС в Хонконг организира редица срещи за „диалог“ между ръководителите на мисии на ЕС, високопоставени служители на правителството на Хонконг, Законодателния съвет и съдебната власт, както и други водещи фигури, включително от стопанските кръгове.

През 2015 г. ЕС и неговите държави членки бяха особено активни в дипломатически дейности в областта на климата в рамките на подготовката на Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК, COP21 в Париж) през месец декември. В сътрудничество с органите, гражданското общество и стопанските организации на Хонконг бяха организирани редица събития, семинари и конференции. Успоредно с това бяха публикувани различни статии в коментарните рубрики на основните средства за масова информация и във вестници, за да се подчертае изключителната важност на глобалните действия в областта на климата и положителната роля, която Хонконг може да изиграе, в качеството си на мегаград и финансов център.

Дипломатическите мисии и културните институти на ЕС работиха съвместно с местни партньори по множество дейности за установяване на контакти между хората. Водещите прояви включваха Филмовия фестивал на ЕС, павилиона на европейското висше образование в рамките на голям панаир на образованието и обучението, Деня на ЕС, посветен на езиците, и състезание между училищата за рисунки, които да бъдат включени в календар. ЕС се надява да използва тази динамика, за да продължи сътрудничеството си с правителството, гражданското общество и бизнеса за насърчаване на обмяната на мнения относно правата и свободите.

Академичната програма на ЕС в Хонконг (EUAP) — консорциум, в който участват Баптистият университет в Хонконг, Университетът на Хонконг, Китайския университет в Хонконг и университетът Линнан — продължи да работи за укрепване

на отношенията между ЕС и Хонконг посредством академичната дейност и изграждане на мрежи с местни, регионални и европейски партньори. През 2015 г. EUAP стартира серия от прояви, представящи проучвания на примери за европейски „интелигентни градове“ и организиране на конференции и семинари, включително посветени на отношенията между ЕС и Китай. EUAP бе домакин също така на инициативата „Модел на Европейския съюз“ — симулация, в които студентите играят ролята на държавните и правителствените ръководители на държавите — членки на ЕС, заседаващи в рамките на Европейския съвет.
